

LOKALITA REITKNECHTKA NA PRAZE 4

JUDITA TYLŠOVÁ | ATELIÉR JANA JEHLÍKA | DIPLOMNÍ PROJEKT | LS 2013/14

-4-03-2014

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

Jméno a příjmení: **Judita Tylšová**

datum narození: 24.10.1988

akademický rok / semestr: **2013 - 2014/ LS**

ústav: 15119 ústav urbanismu

vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. arch. Jan Jehlík**

téma diplomové práce: **Lokalita Reitknechtka na Praze 4**

zadání diplomové práce:

1/ Jedná se o urbanistickou studii v měřítku lokality. Tématem diplomové práce je dostavba lokality Reitknechtka na Praze 4. Území je vymezené ulicí 5.května, Sdružení a Ohradní a údolím Botiče. Cílem je návrh regenerace a dostavby území okolo historické usedlosti včetně řešení Severojižní magistrály v tomto místě. Cílem je vytvořit kvalitní obytný charakter v místě stávající „vnitřní periferie“, kvalitně navázat na sousedící lokality a nalézt formu vztahu k objektu magistrály.

2/ Výsledkem práce bude návrh převážně obytného souboru v dané lokalitě. Celková koncepce bude navržena jak v kontextu vazeb a charakteristik celého města, tak v rámci vazeb a charakteristik sousedství. Vnitřní struktura bude formována veřejnými prostranstvími, zvolenou typologií objektů a sítí občanské a dopravní vybavenosti. Směrodatnými nástroji proto budou morfologie, topografie a typologie, jak sídla, tak krajiny. Součástí práce bude určení role Severojižní magistrály v klíčovém místě, kde opouští kompaktní město. Navržená prostorová struktura a způsob využití objektů budou odrážet historický kontext, podporovat kvalitní urbánní prostor (měřítka, proporce, vazby) a posilovat obytnost prostředí.

Práce bude zpracována v těchto měřítcích:

- a) Kontext 1:25000
- b) Širší vztahy 1:5000
- c) Řešené území - půdorysy, řezy, pohledy 1:1000
- d) Detailní výseky - uliční profily, veřejná prostranství, půdorysy, řezy, pohledy 1:200 - 1:500
- e) Schémata - doprava, funkční využití, zeleň apod.
- f) Vizualizace – charakteristické pohledy vyjadřující podstatné znaky návrhu

Práce bude strukturovaná v těchto rovinách:

- a) Širší vztahy, kontext, vazby
- b) Celkové urbanistické řešení
- c) Architektonické řešení

Práce bude mít tyto přílohy:

- a) Portfolio s průvodní zprávou
- b) Výkresy dle požadavků FA ČVUT (2xA0 nebo 4xA1)

4/ Součástí práce bude fyzický model v měřítku 1:1000

Poznámka: měřítka výstupů mohou být po konzultaci výjimečně upravena, změna bude odůvodněna v závěrečné zprávě a bude potvrzena vedoucím práce.

Datum a podpis studenta

3.3.2014 Tylšová

Datum a podpis vedoucího DP

3.3.2014 Jehlík

Datum a podpis děkana FA ČVUT

Gedlm

registrováno studijním oddělením dne

Po dohodě s vedoucím práce bylo změněno měřítka části 2) Širší vztahy na 1:10000.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Judita Tylšová

AR 2013/2014, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) LOKALITA REITKNECHTKA NA PRAZE 4

(AJ) THE AREA OF REITKNECHTKA IN PRAGUE

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Doc. Ing. arch. Jan Jehlík	Ústav: 15 119 ústav urbanismu
Oponent práce:	Ing. arch. Tomáš Prouza	
Klíčová slova (česká):	Urbanistická studie, lokalita Reitknechtka, obytné prostředí	
Anotace (česká):	Urbanistická studie oblasti u historické usedlosti Reitknechtka na Pankrácké pláni vytváří nové obytné prostředí v místě současné „vnitřní periferie“. Dostavěním města se zároveň mění charakter Severojižní magistrály, která územím prochází.	
Anotace (anglická):	The urban study of the area near historic farmstead Reitknechtka on Pankrac plain creates the new residential neighborhood on the site of the present „inner periphery“. Completion of the urban environment is also changing the nature of the north-south arterial road, which passes through territory.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium/ke-stazeni)

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

ÚVOD

Proč Reitknechtka?	4
--------------------	---

LOKALITA

pozice v Praze	6
řešené území	7

KONTEXT

pankrácká cesta	9
pozice ve městě	10

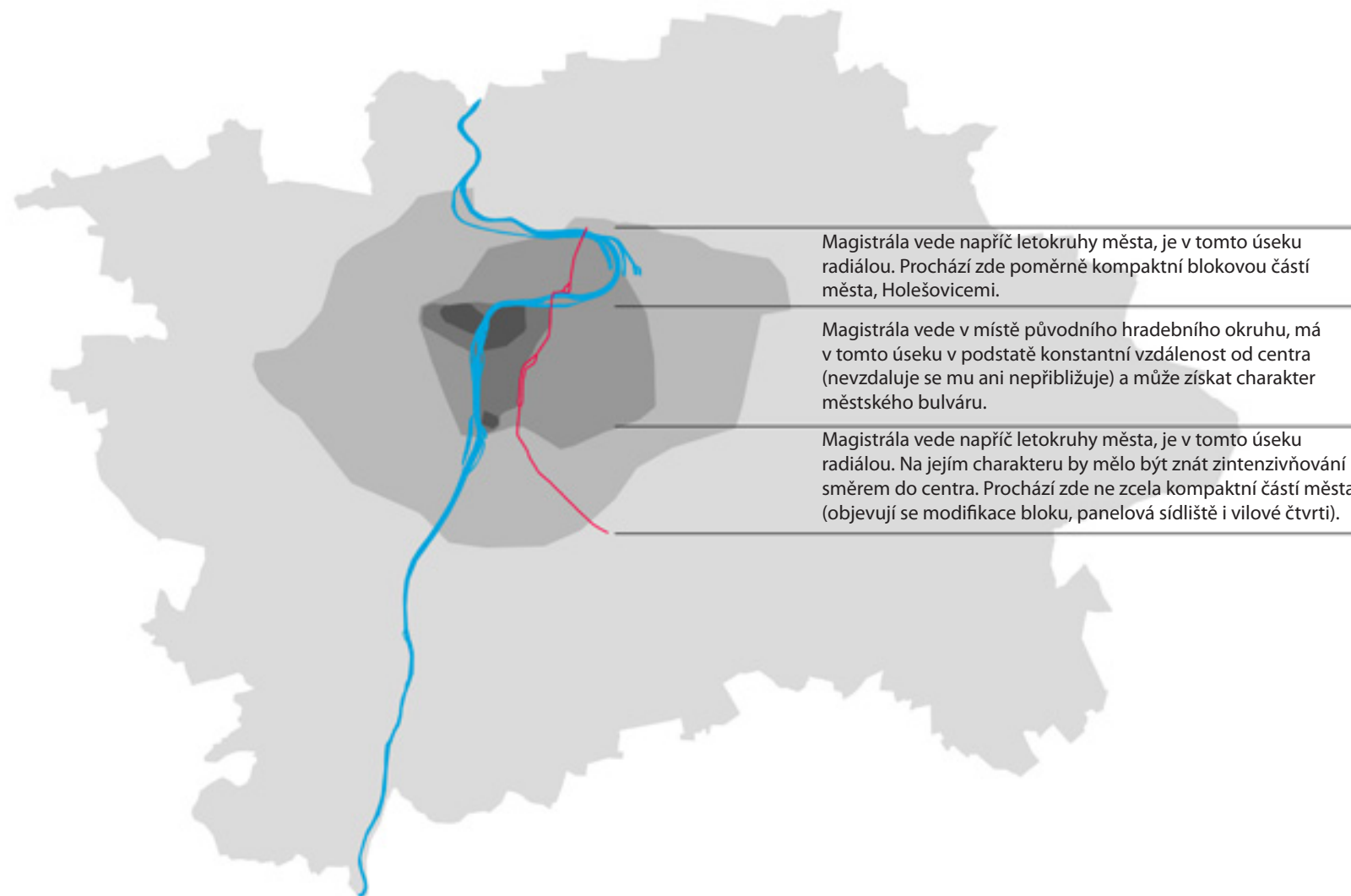
NÁVRH

celkové řešení	12-14
oblast u vodárny	15
vilová ulice	16
oblast u Reitknechtky	17-21

PLÁN

situace - širší vztahy	23
situace parteru	24
bilance a koeficienty	25
řez územím	26
profily ulic	27-30
mobiliář a stromy	31

zdroje	32
--------	----

PROČ REITKNECHTKA?

Nejprve mě zajímalo téma tak často propírané Severojižní magistrály... Dálniční průtah Prahou, na který má vyhraněný názor snad každý Pražan; Výsledek ambiciózních dopravních plánů pro Prahu z minulého století; Jedna z nejproblematictějších pražských bariér pro pěší; Zdroj hluku a prachu v centru Prahy; Tepna, která pojme na 100 000 aut/den a bez které by pravděpodobně zkolabovala pražská doprava; V neposlední řadě velmi rušná komunikace, která se má v blízké době proměnit v „městský bulvár“, rušnou komunikaci s velkým pohybem lidí a živým parterem.

Jak by se ale natolik různorodá komunikace mohla stát v celém svém průběhu (asi 10km) městským bulvárem? Magistrála není pouze úsekem ve stopě městských hradeb, ale prochází mnohem okrajovějšími částmi Prahy, kde nejen že by se obchodní parter neuživil, ale hlavně zde zcela chybí prostor ulice. Na Praze 4 a 7 je Severojižní magistrála typickou radiálou, komunikací s proměňujícím se charakterem a procházející skrze letokruhy města, na které má být znatelné zintenzivňování směrem do centra.

Cesta po magistrále nám má pomocí intenzity a měřítek zprostředkovat informaci, že přijíždíme do města, že se blížíme centru, nebo naopak se centru vzdalujeme. Její charakter by měl být odvozen z prostředí, kterým v daném místě prochází. V blokovém městě se má chovat jako ulice, v prostředí okrskového modernistického města jako komunikace vedoucí po okraji.

Nakonec mě rozbor průběhu Severojižní magistrály dovedl až k výběru tématu pro diplomovou práci a totiž oblasti okolo usedlosti Reitknechtka, neboť se nachází na rozhraní, v místě kde by se měl zajisté charakter magistrály změnit. Navzdory tomu, že se magistrála stala v mé práci vedlejším tématem, zcela jistě ovlivnila urbanistický koncept zpracovávané lokality a to hlavně z hlediska použití měřítek.

ÚVOD

Proč Reitknechtka?	4
--------------------	---

LOKALITA

pozice v Praze	6
řešené území	7

KONTEXT

pankrácká cesta	9
pozice ve městě	10

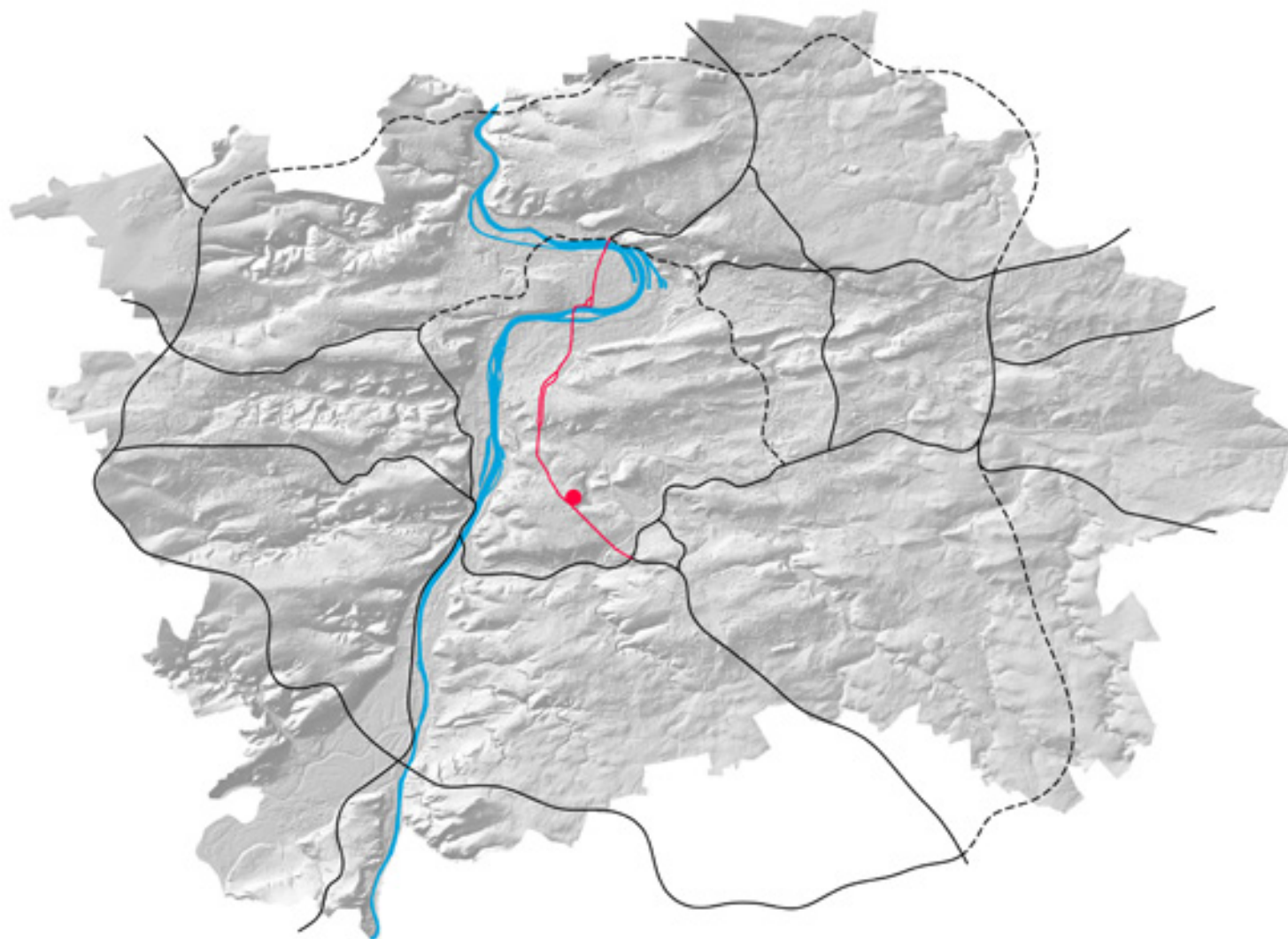
NÁVRH

celkové řešení	12-14
oblast u vodárny	15
vilová ulice	16
oblast u Reitknechtky	17-21

PLÁN

situace - širší vztahy	23
situace parteru	24
bilance a koeficienty	25
řez územím	26
profily ulic	27-30
mobiliář a stromy	31

zdroje	32
--------	----

POZICE V PRAZE

Lokalita se nachází na okraji Pankrácké pláně nad historickým jádrem Michle.

Z hlediska morfologie je Pankrácká pláň jedna z mála rovinných oblastí ve vnitřní Praze. Od ostatních částí Prahy ji odděluje na severovýchodě údolí Botiče (Nuselské údolí) a na jihu údolí Kunratického potoka. Hrany pláně tvoří často poměrně strmé stráně, které jsou jen těžko zastavitelné a díky tomu poskytují výhledy na Prahu. Díky své výšce (cca 260 m.n.m.) hraje Pankrác důležitou roli v panoramatu Prahy (je dobře viditelný až z druhého konce města, ze suchdolských skal).

V oblasti Pankrácké pláně můžeme najít několik pozůstatků zemědělských usedlostí: Bučánka u Vyšehradu, Reitnechtka nad historickým jádrem Michle a Jezerka. Mezi Reitknechtkou a Jezerkou se nacházel pramen a jezírko Libušina lázeň, které zajímavé tím, že odtud byla údajně vedena voda až na Vyšehrad historicky prvním vodovodem na území Prahy už ve 12. století.

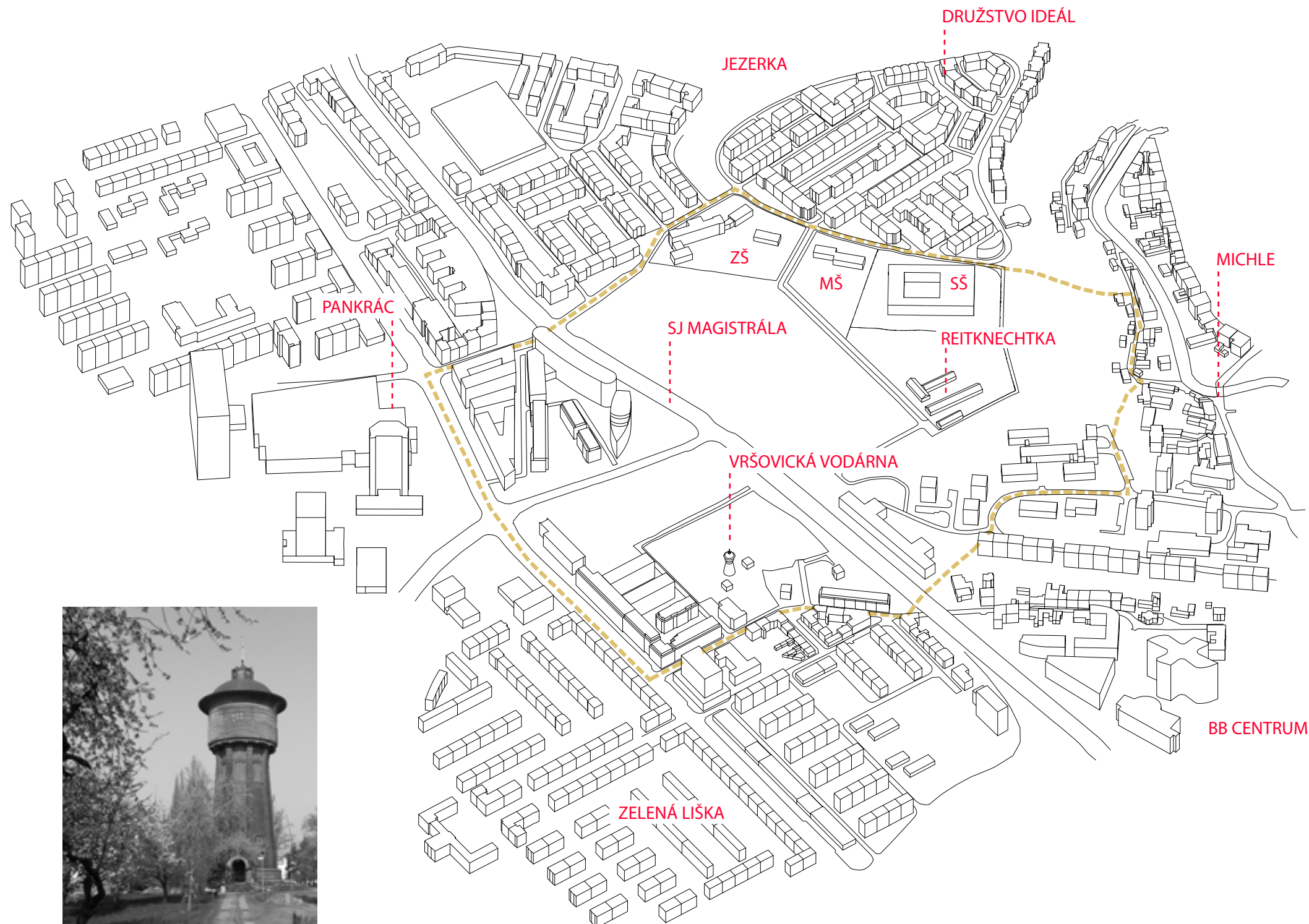
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

REITKNECHTKA

ŘEŠENÉ ÚZEMÍ

Řešené území leží mezi centrem Pankrác, parkem Jezerka a BB Centrem (Brumlovka). Je vymezené ulicemi Budějovická, Hanusova, Ohradní a Sdružení a prochází jím Severojižní magistrála (ulice 5. května). Nachází se zde dva zajímavé objekty, dominanta vodojemu Vršovické vodárny a zemědělská usedlost Reitknechtka z 18. století. Na severovýchodě uzavírá území okrasek škol (základní škola, mateřská škola a střední průmyslová škola).

VODOJEM VRŠOVICKÉ VOÁRNY

ÚVOD

Proč Reitknechtka?	4
--------------------	---

LOKALITA

pozice v Praze	6
řešené území	7

KONTEXT

pankrácká cesta	9
pozice ve městě	10

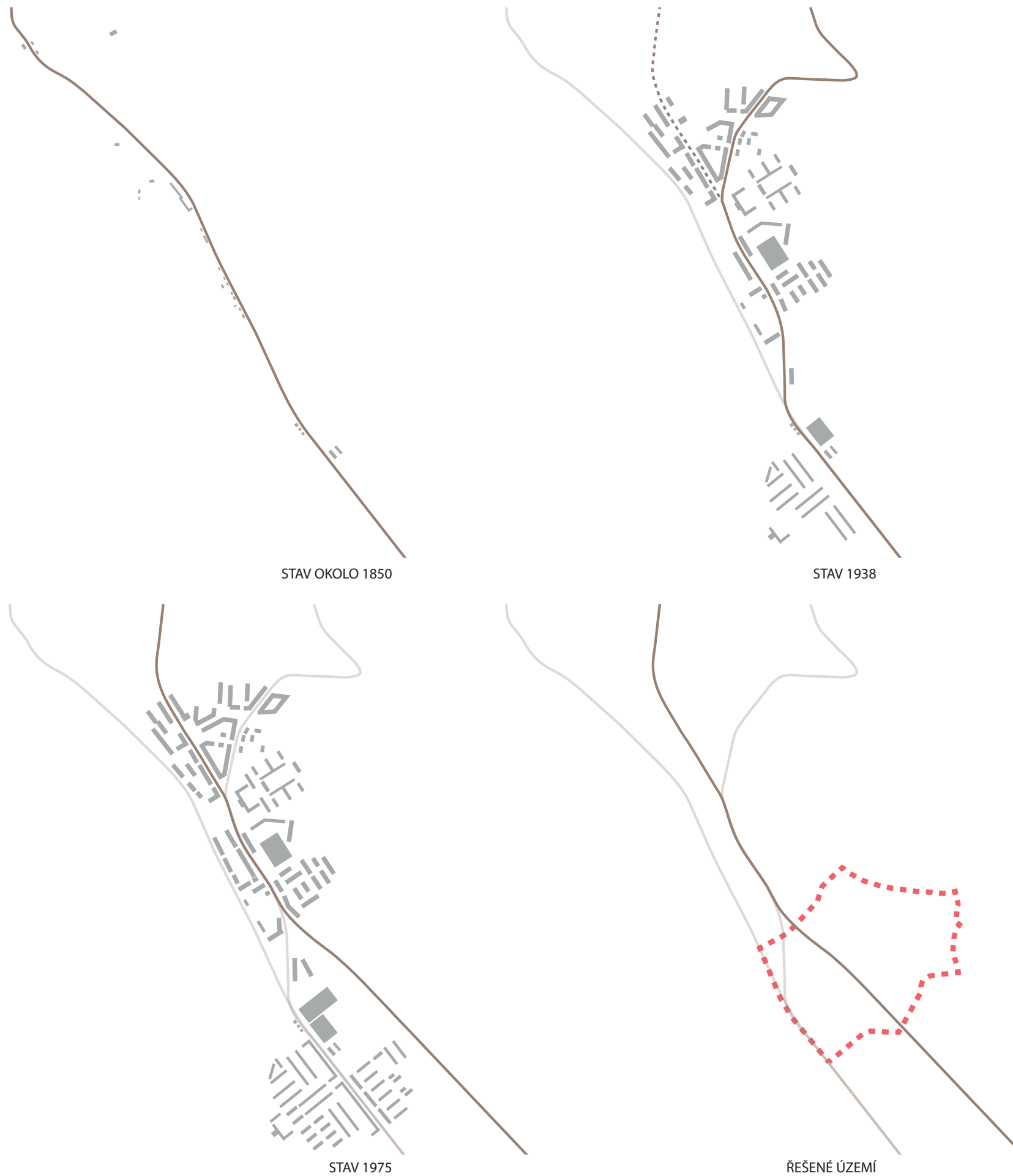
NÁVRH

celkové řešení	12-14
oblast u vodárny	15
vilová ulice	16
oblast u Reitknechtky	17-21

PLÁN

situace - širší vztahy	23
situace parteru	24
bilance a koeficienty	25
řez územím	26
profily ulic	27-30
mobiliář a stromy	31

zdroje	32
--------	----

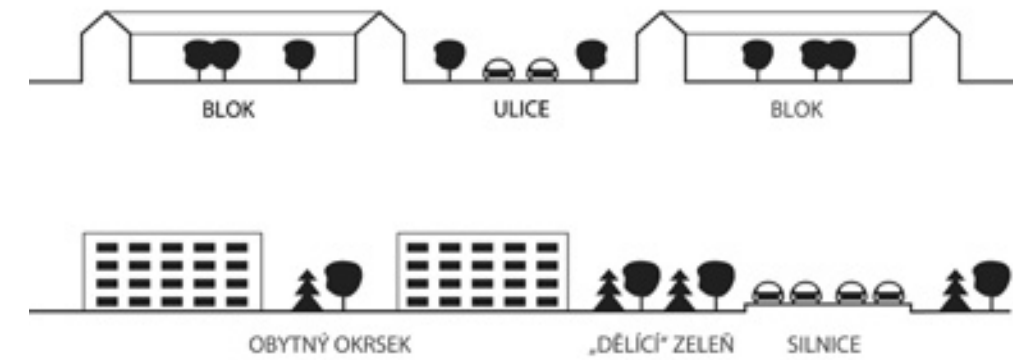
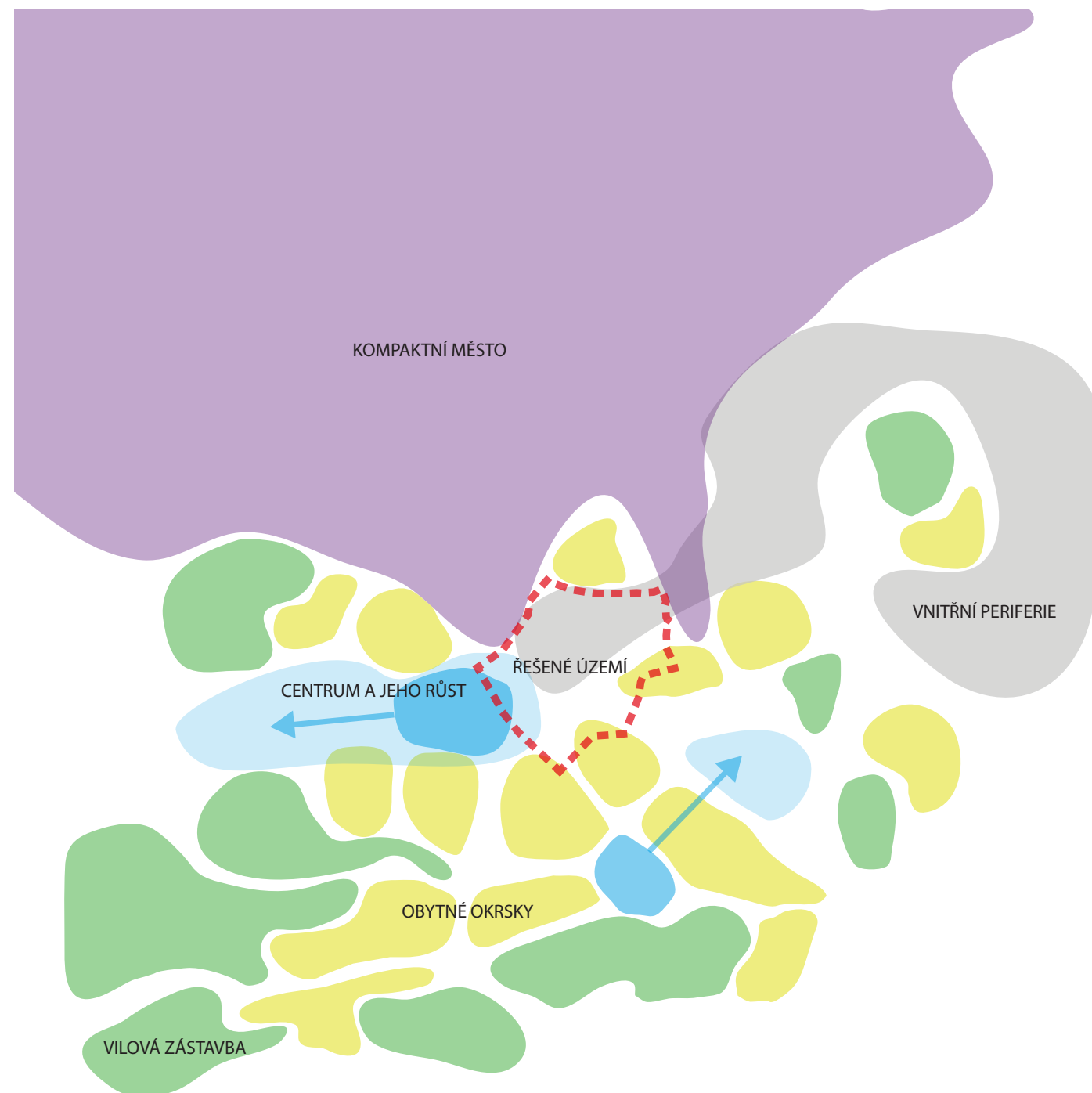

PANKRÁCKÁ CESTA

Vývoj osídlení Pankráce je vývojem podél cesty.

Územím Pankrácké pláně od Vyšehradu do Horní Krče vedla dlouhou dobu významná obchodní stezka směřující na Benešov a následně do Vídně. Cesta vedla ve stopě dnešní ulice Na Pankráci a Budějovická. Právě u této stezky vyrostla vesnice Krušina (později Pankrác) s kostelem sv. Pankráce a vznikl zde také zájezdní hostinec Zelená liška (první zastavení na obchodní stezce za Prahou). Ve 30. letech se Vídeňská cesta odklání z Budějovické přes ulici Pikrtovu (stopou po této cestě je zvláštní neuzavřený blok ve tvaru V) na ulici 5. května směrem do Nuslí. V 70. letech pak původní cestu definitivně popírá stavba Severojižní magistrály, která se u ulice Pikrtova odklání od Budějovické blíže k Reitknechtce do zcela nově naplánované trasy.

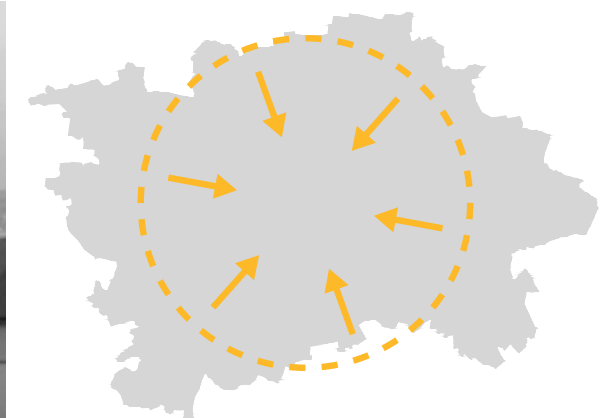
Dnes tvoří hlavní tepnu Pankráce ulice 5. května a růst města podél ní vnímám jako další růst podél cesty.

POZICE VE MĚSTĚ

Z hlediska pozice ve městě se lokalita nachází ve vnitřní periferii, „v mezeře“ mezi kompaktním a nekompaktním městem. Jako kompaktní nazývám město ulic a urbánních bloků. Jako nekompaktní pak město stavěné podle modernistického ideálu, město obytných okrsků s obslužnými komunikacemi na jejich okraji.

Oblast je charakteristická velkými kontrasty, na malém území se zde nacházejí pozůstatky vesnických struktur a dynamicky se rozvíjející administrativní centra. Vzhledem k tomu, že město už by nemělo příliš růst do šířky (a expandovat do krajiny), lze mluvit o vnitřním rozvoji, o zaplňování mezer a vnitřních periferií.

ÚVOD

Proč Reitknechtka?	4
--------------------	---

LOKALITA

pozice v Praze	6
řešené území	7

KONTEXT

pankrácká cesta	9
pozice ve městě	10

NÁVRH

celkové řešení	12-14
oblast u vodárny	15
vilová ulice	16
oblast u Reitknechtky	17-21

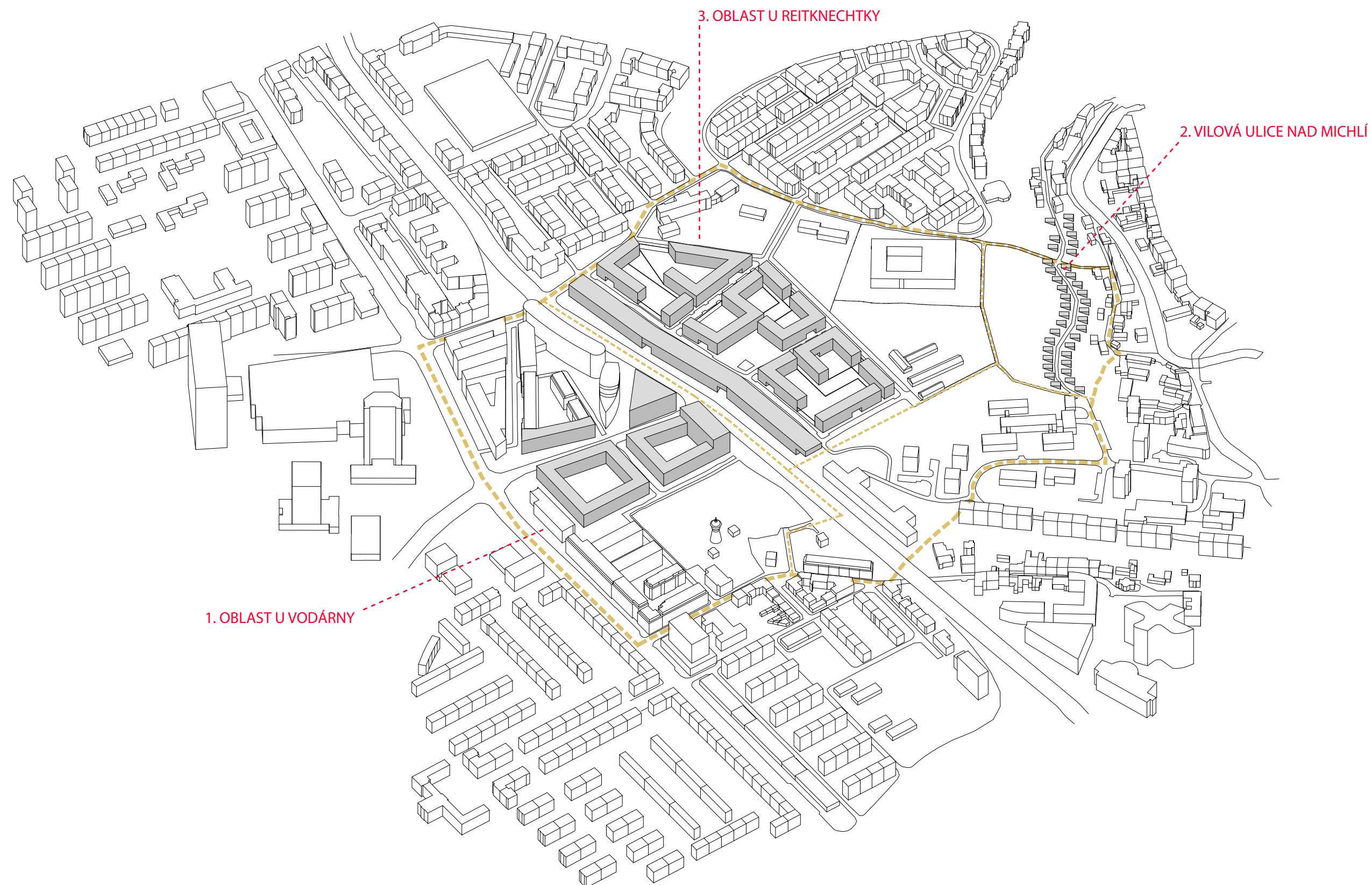
PLÁN

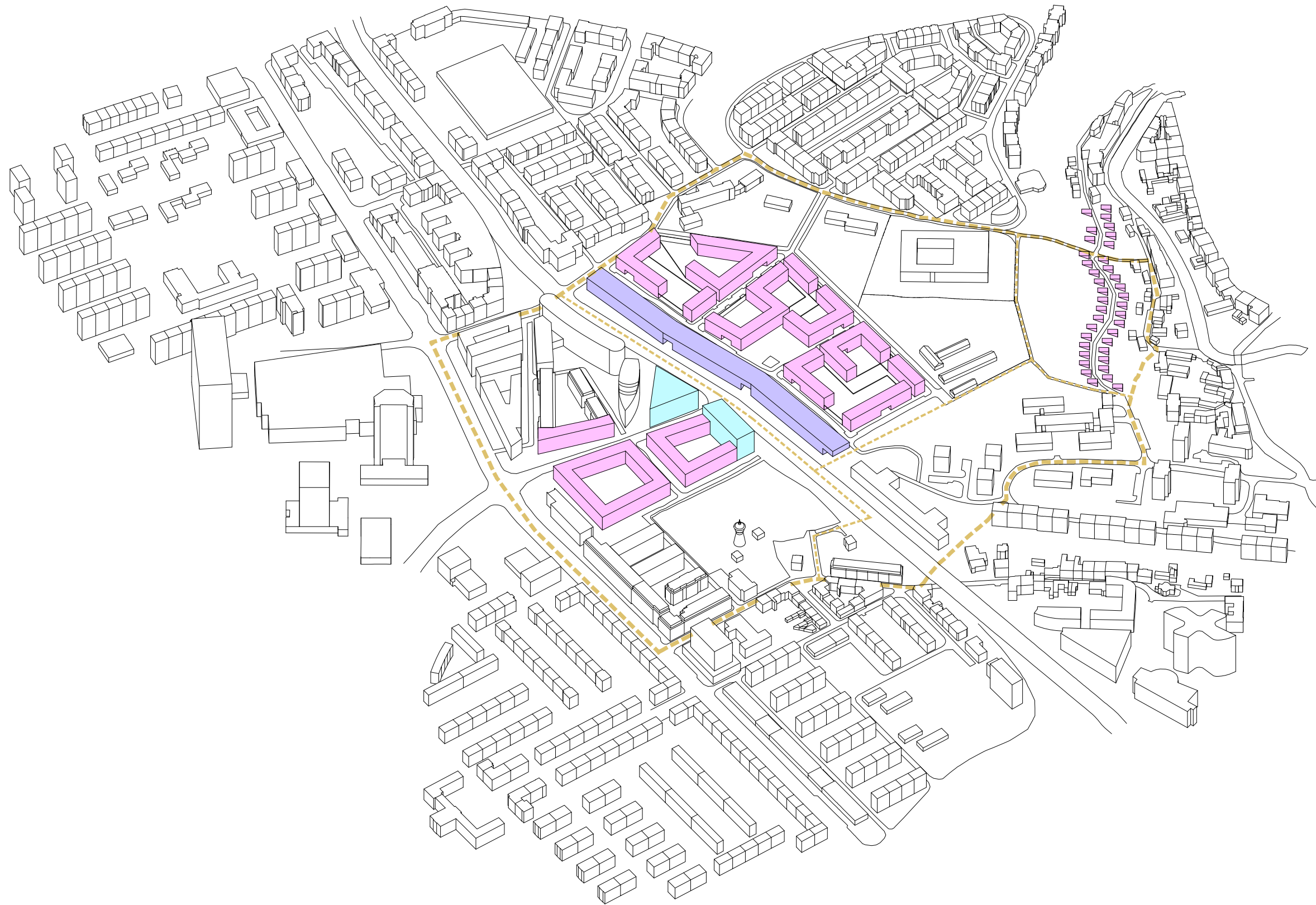
situace - širší vztahy	23
situace parteru	24
bilance a koeficienty	25
řez územím	26
profily ulic	27-30
mobiliář a stromy	31

zdroje	32
--------	----

CELKOVÉ ŘEŠENÍ

Návrh lze rozdělit do tří oblastí: 1. Doplnění administrativně - obytného prostředí u vodárny, 2. Villová ulice ve svahu nad Michlí, 3. Obytná struktura u Reitknechtky, kterou jsem zpracovala podrobněji.

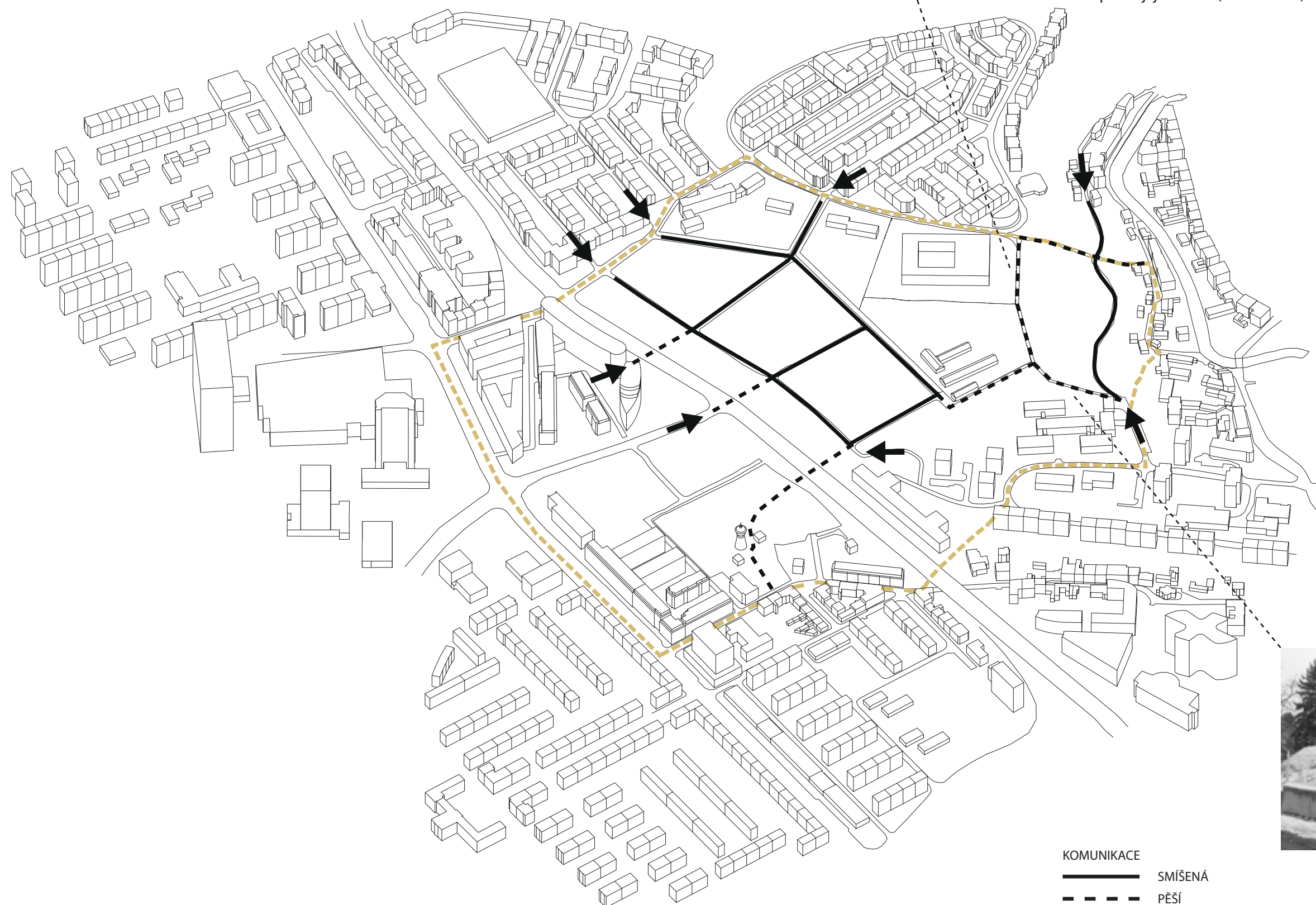

 BYDLNÍ VŠ KOLEJE ADMINISTRATIVA

KOMUNIKACE

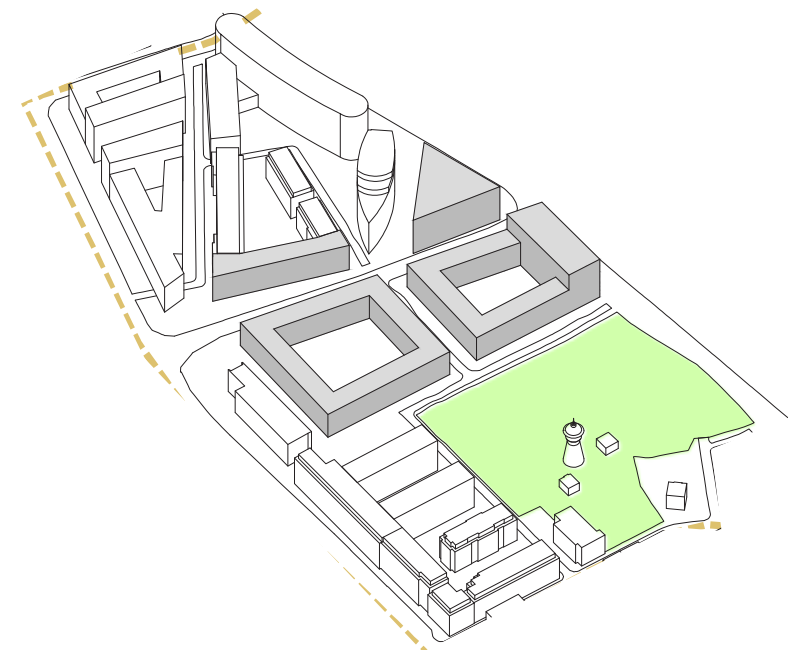
Komunikace jsou navrženy tak, aby navazovaly na okolní cesty a zároveň doplňovaly chybějící příčné vazby (Pankrác - Reitknechtka - Michle). Pěší cesta nad Michelským údolím je zajímavá výhledem na Prahu. Reitknechtka s Michlí propojují dvoje schody ve svahu. Severojižní magistrálu, která je dnes vedena po terénním valu vracím v navrhovaném úseku na úroveň terénu, což mi umožňuje koncipovat ji jako ulici (dnes silnice, bariéra přerušující příčné vztahy).

1. Oblast u vodárny

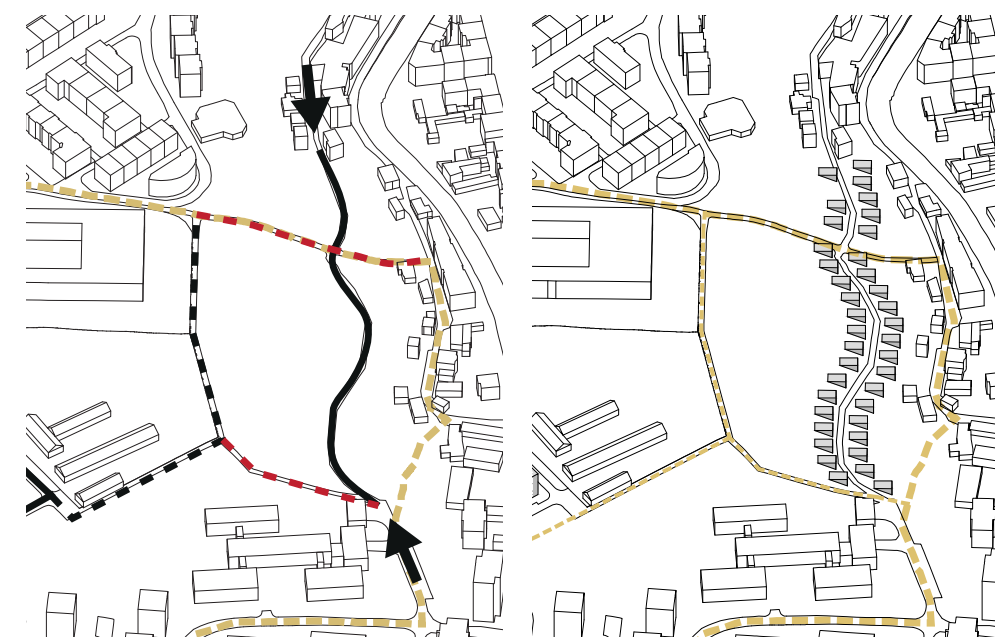
U vodárny doplňuji administrativně - obytnou oblast podle stávajícího vzoru: U rušných komunikací jsou umístěny vyšší administrativní budovy, v klidnějším prostředí „uvnitř“ lokality se nachází bytové domy. V návrhu obnovuji třešňový sad (okolo vodojemu), který by byl součástí veřejného prostoru.

2. Vilová ulice nad Michlí

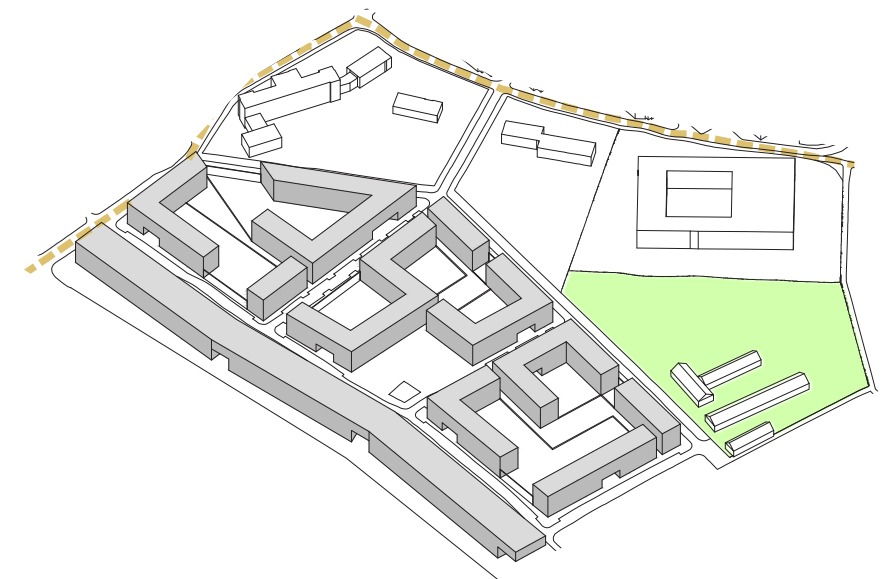
Ve svahu nad Michlí propojuji dvě stávající ulice (Pod Vršovickou vodárnou I. a Ve vilách) a doplňuji vilovou zástavbu. Kolmo k ulici Ve vilách (po spádnici kopce) umísťuji dvě schodiště jako přímé pěší spojení Reitknechtky a Michle.

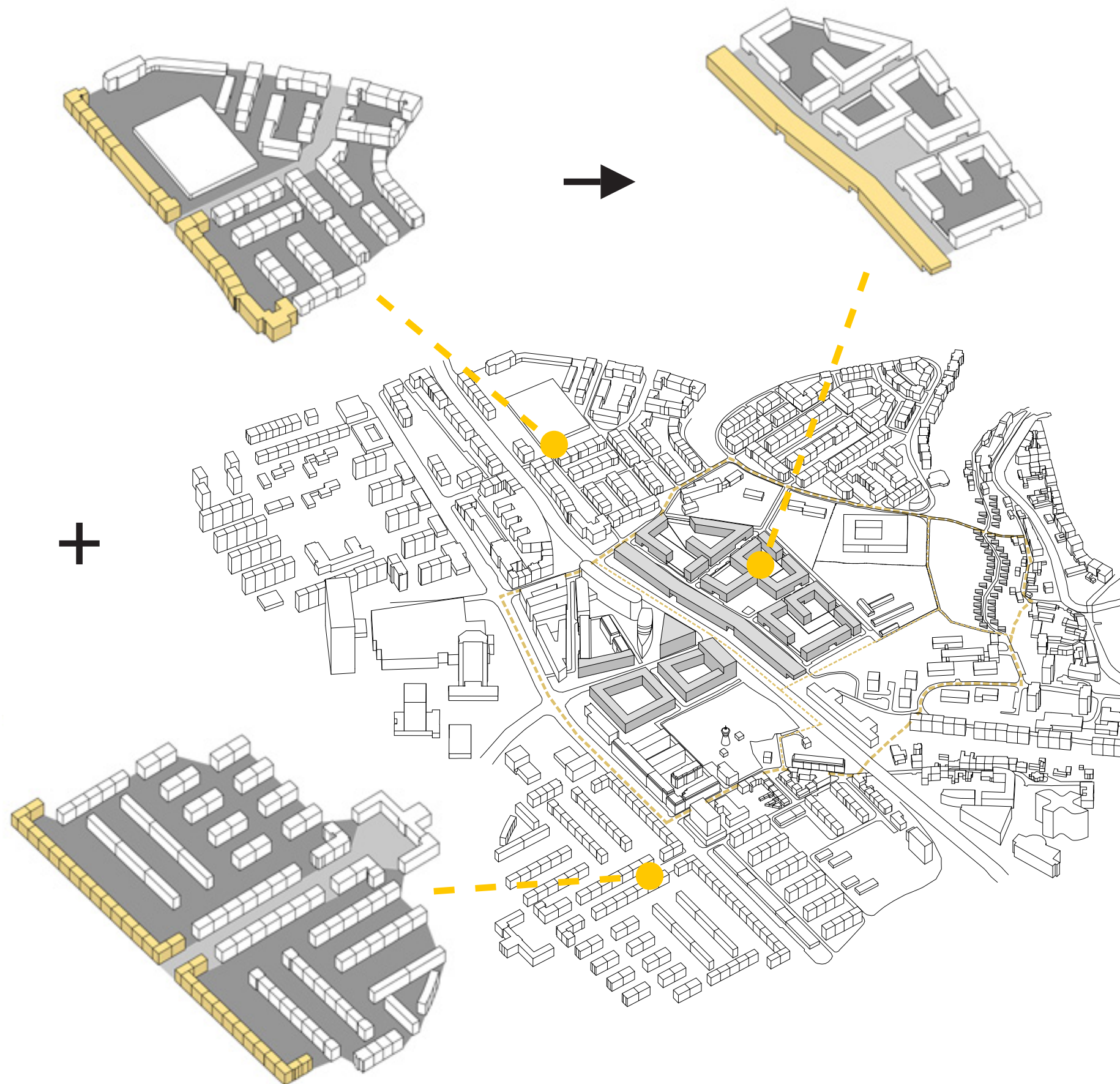

3. Oblast u Reitknechtky

Zachovávám zemědělskou usedlost Reitknechtka jako stopu venkova ve velmi různorodém prostředí charakteristickém pro Pankrác. Navrhuji možnost využití pro městskou farmu, které by nebylo pro objekty zcela nepřírozené.

Obytná struktura u Reitknechtky vychází z bariérového uspořádání několika lokalit v okolí. U rušné komunikace je umístěna dlouhá fronta domů, za kterou se skrývá specifické obytné prostředí. Je zde oddělen veřejný prostor ulice od soukromého prostoru sdílené zahrady, ale nikoli hmotou domů jako v případě bloku, ale pouze plotem. Z veřejného prostoru lze nahlížet do prostoru soukromého a hranice mezi nimi mnohem méně striktní.

Bariéru v mém návrhu tvoří vysokoškolské koleje, které by měly sdílené prostory orientované do ulice 5. května, pokoje do klidnější nové ulice Kolejní.

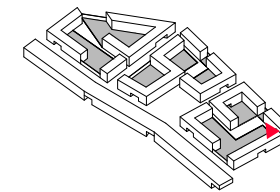
VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ OBYTNÉ LOKALITY U PARKU JEZERKA

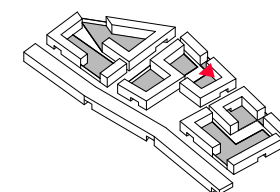
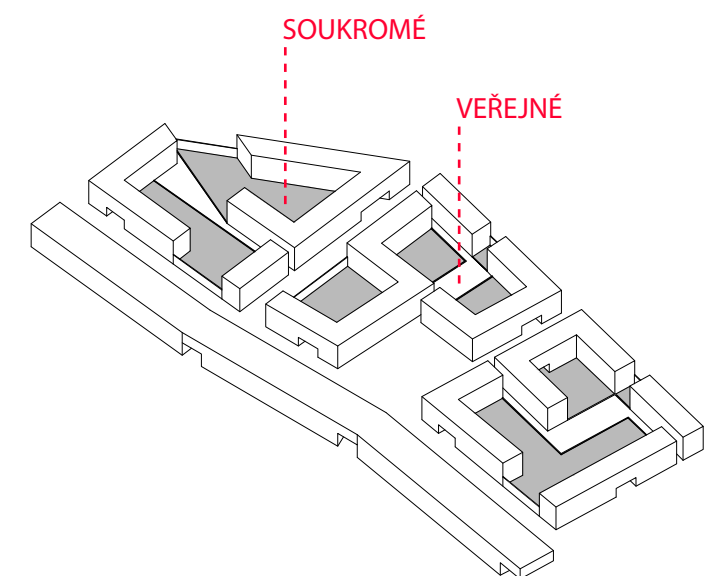
VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ OBYTNÉHO SOUBORU ZELENÁ LIŠKA

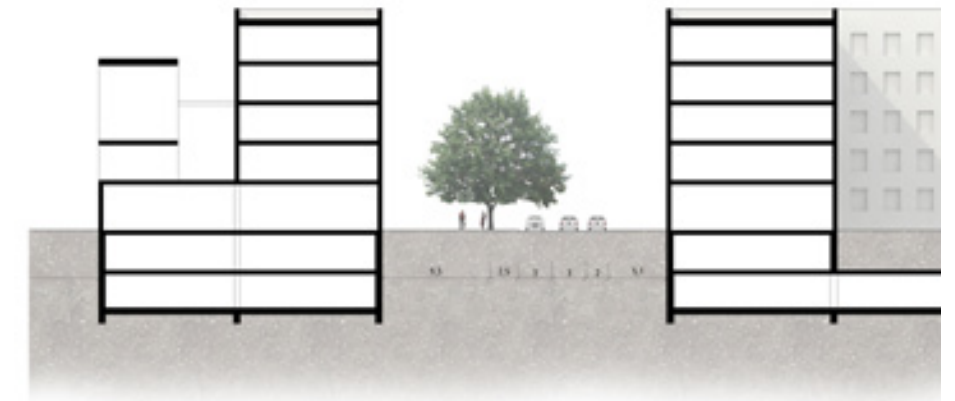
Vnitřní prostředí urbánních bloků tvoří převážně soukromé zahrady (sdílené zahrady domů), ale každým „vnitroblokem“ vede veřejná cesta, která zkracuje trasu chodců a zároveň zjemňuje hranici mezi soukromým a veřejným prostorem.

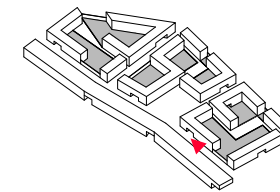
VIZUALIZACE VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ

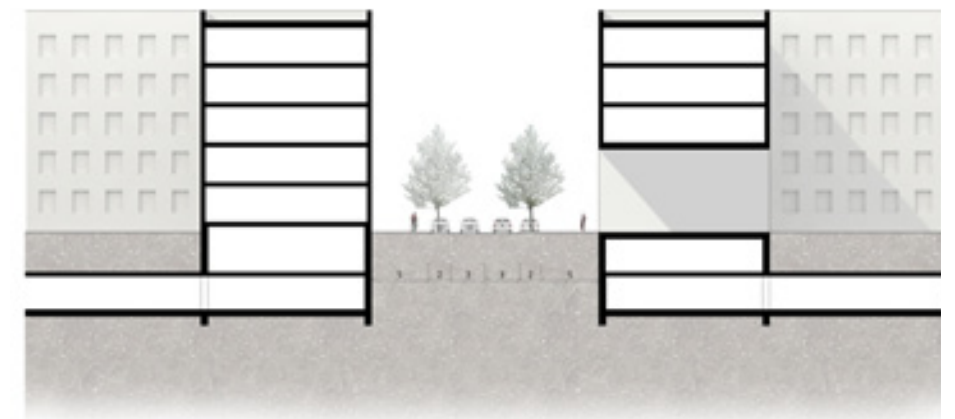
VIZUALIZACE VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ

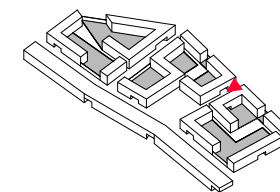
PROFIL ULICE KOLEJNÍ

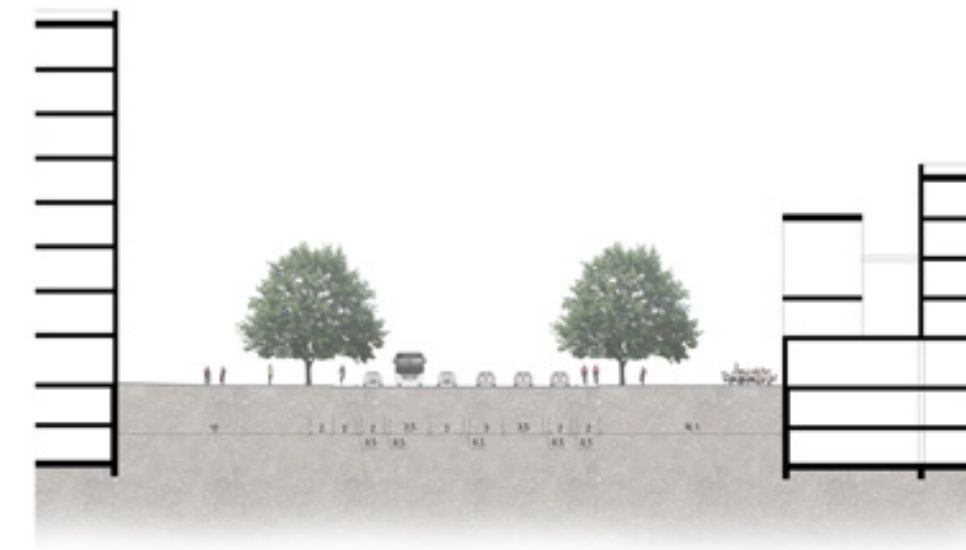
VIZUALIZACE KOLEJNÍ ULICE

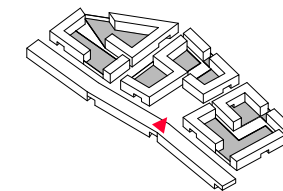
PROFIL ULICE PŘÍČNÁ II.

VIZUALIZACE ULICE PŘÍČNÁ II.

PROFIL ULICE 5. KVĚTNA

VIZUALIZACE NÁMĚSTÍ

NADHLEDOVÁ PERSPEKTIVA

ÚVOD

Proč Reitknechtka?	4
--------------------	---

LOKALITA

pozice v Praze	6
řešené území	7

KONTEXT

pankrácká cesta	9
pozice ve městě	10

NÁVRH

celkové řešení	12-14
oblast u vodárny	15
vílová ulice	16
oblast u Reitknechtky	17-21

PLÁN

situace - širší vztahy	23
situace parteru	24
balance a koeficienty	25
řez územím	26
profily ulic	27-30
mobiliář a stromy	31

zdroje	32
--------	----

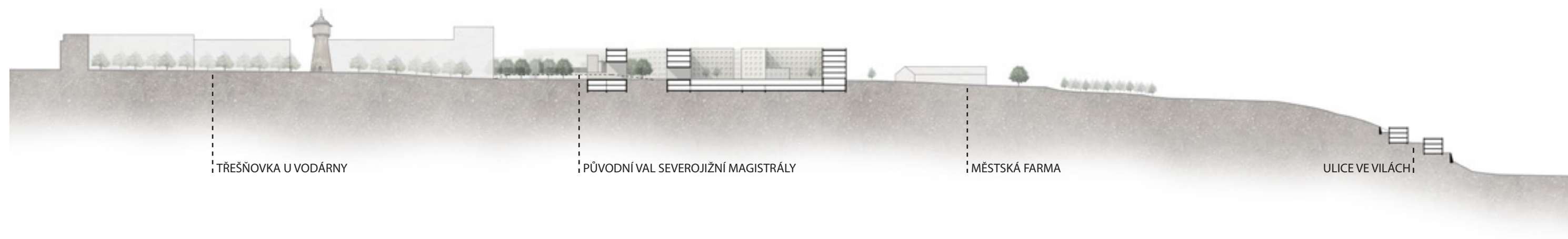

Bilance a koeficienty pro oblast mezi ulicemi 5. května, Na Hraně, K Reitknechtce a Sdružení:

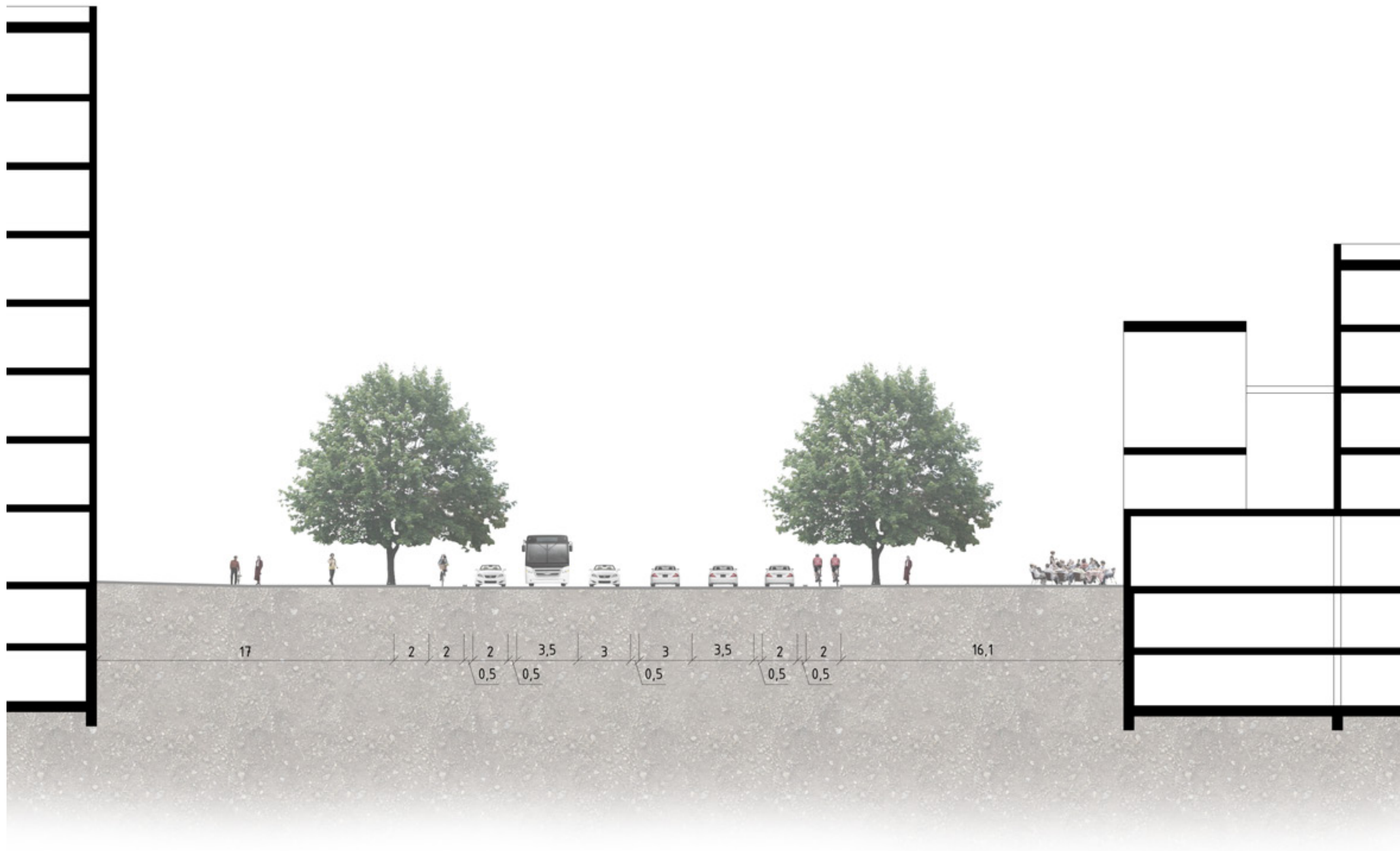
Výměra:	87 286 m ²	
Zastavěná plocha:	26 460 m ²	30% (100% = Výměra)
Nezastavěná plocha:	60 826 m ²	70% (100% = Výměra)
Zpevněná plocha:	38 456 m ²	63% (100% = Nezastavěná plocha)
Nezpevněná plocha:	22 370 m ²	37% (100% = Nezastavěná plocha)
Veřejný prostor:	42 426 m ²	70% (100% = Nezastavěná plocha)
Soukromý prostor:	18 400 m ²	30% (100% = Nezastavěná plocha)

Koeficient zastavěné plochy: 0,3
 Koeficient podlažních ploch: 1,52

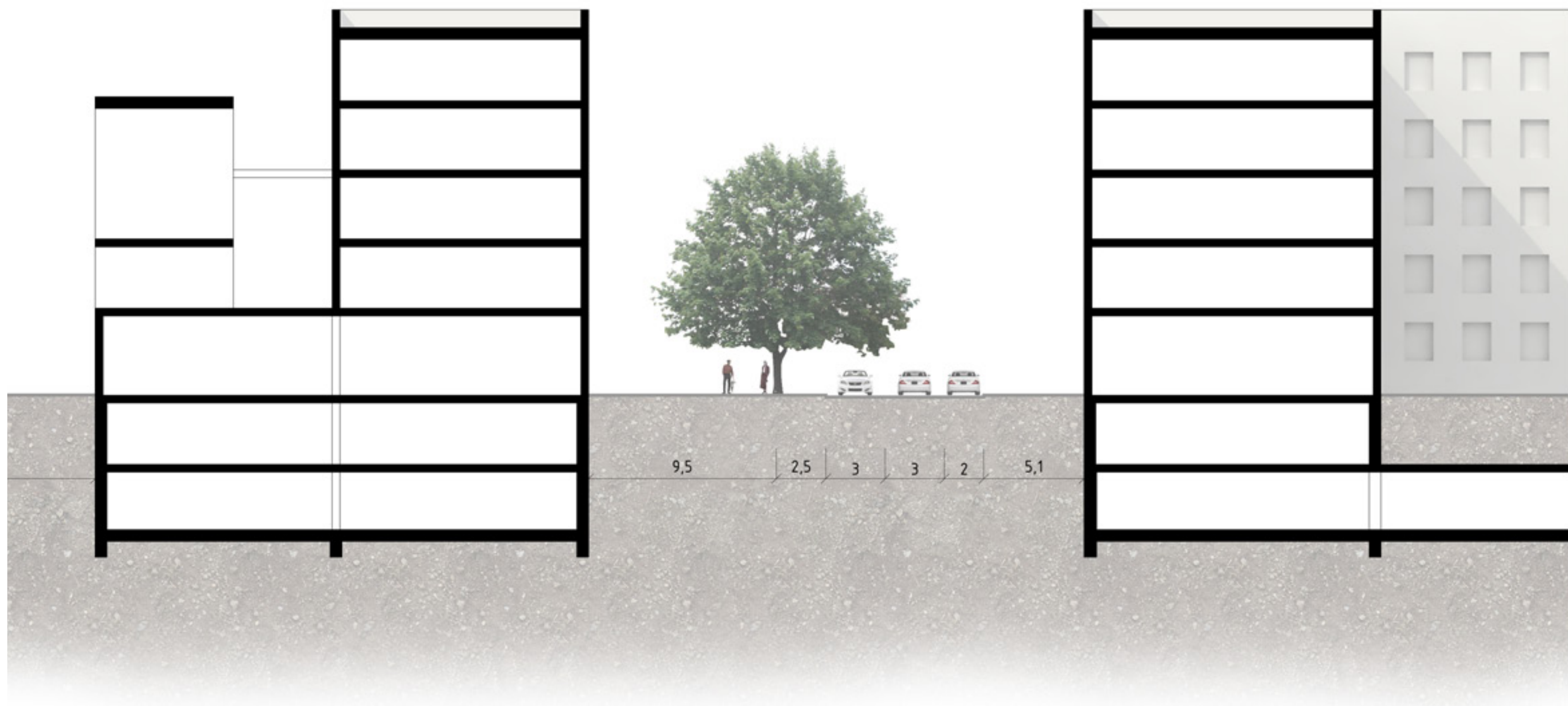
Počet bytů: cca 800 bytů
 Kapacita VŠ kolejí: cca 750 osob
 Počet obyvatel: cca 2400 osob
 Hustota osídlení: cca 270 osob/ha

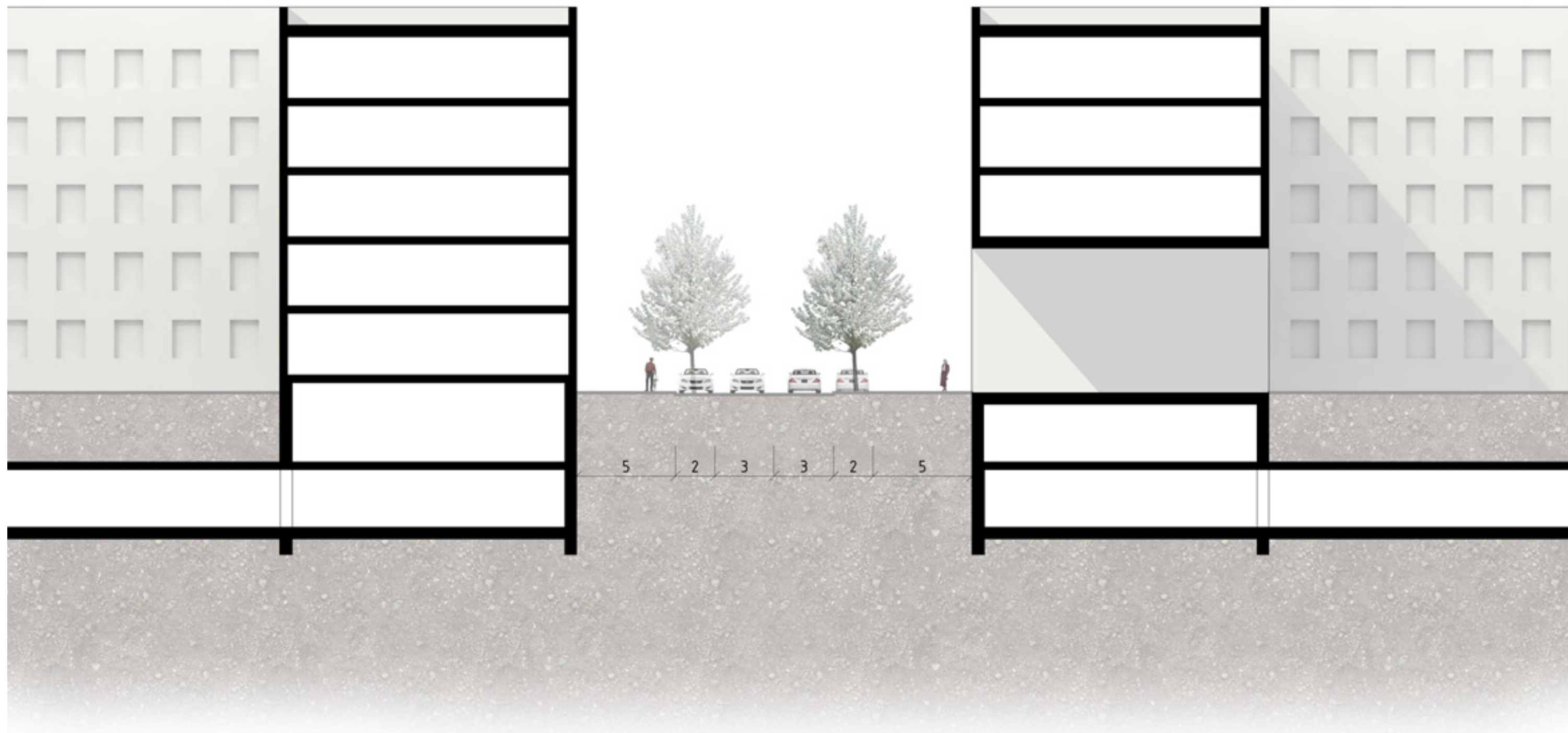
ŘEZ ÚZEMÍM 1:2500

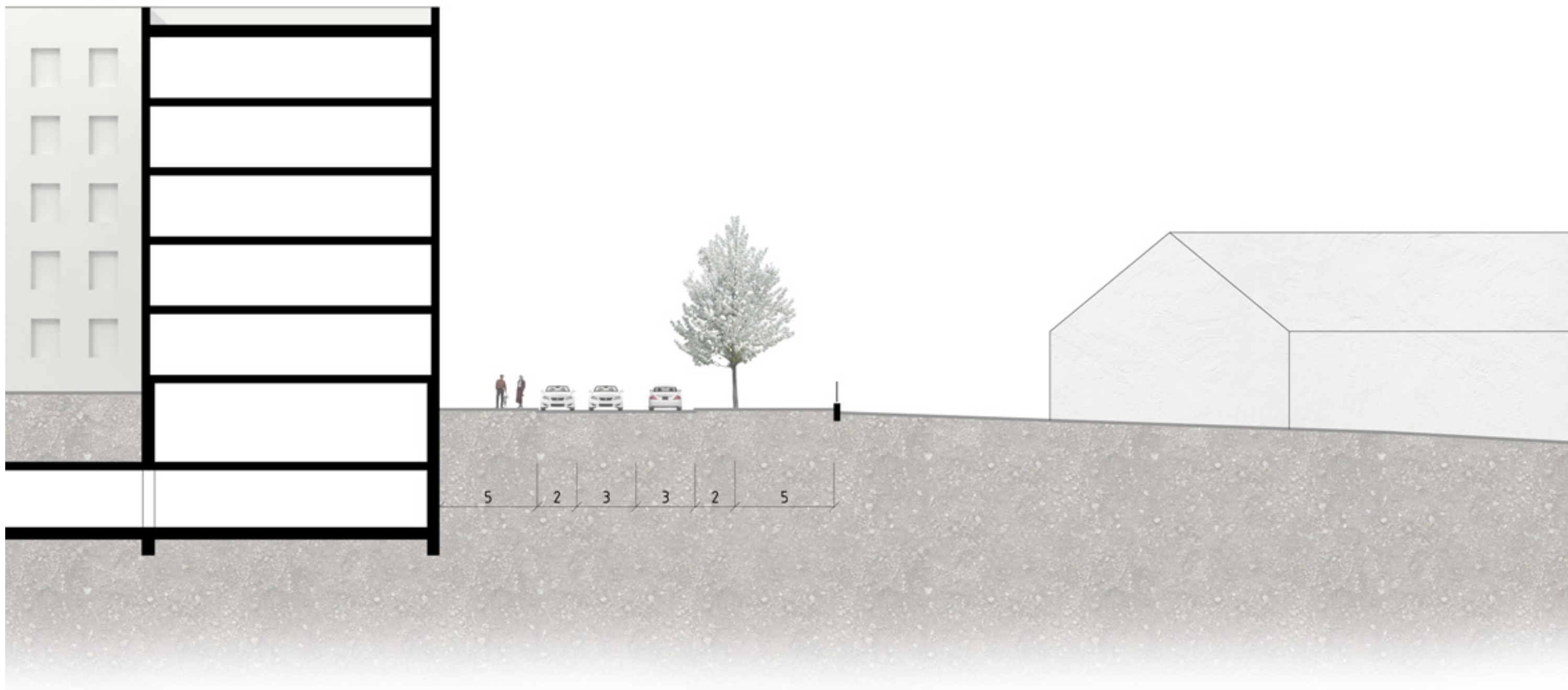

PROFIL ULICE 5. KVĚTNA 1:200

PROFIL ULICE KOLEJNÍ 1:200

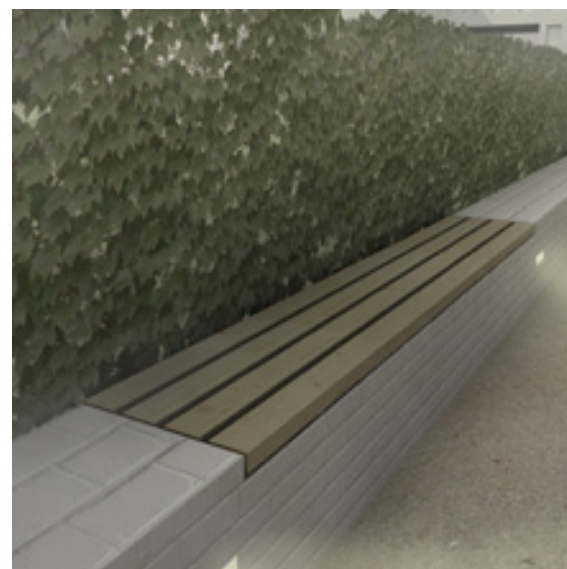

STROMY

V návrhu jsou použité čtyři druhy stromů. V ulicích a vnitroblocích javor mléč (*Acer platanooides*) a hrušeň Calleriova (*Pyrus calleryana*), v ulici Na hraně topol bílý (*Populus alba*) a v třešňovce třešeň chrupka (*Prunus cerasus duracina*).

LAVIČKY

Lavičky jsou zasazené do cihlové zídky plotu oddělující soukromý a veřejný prostor vnitřního prostředí urbánního bloku.

OSVĚTLENÍ

Osvětlení zajišťují lampy, uvnitř urbánního bloku je doplňují světla osvětlující plochu chodníku zasazená do zídek plotů.

INFORMAČNÍ ZDROJE A POUŽITÉ PODKLADY:

Mapové podklady a GIS data poskytnuté Institutem pro plánování a rozvoj hlavního města Prahy

Informační web o síti hlavních komunikací v Praze
<http://mestskyokruh.info/system-nadrazene-site-komunikaci/historie-nadrazene-komunikacni-site/historicky-vyvoj/>

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
<http://www.iprpraha.cz/cs/fulltext?commit=&query=humanizace+magistr%C3%A1ly>

Občanské sdružení Auto*Mat
<http://www.auto-mat.cz/kaupy/magistrala/>

Google maps
<https://maps.google.cz/>

Mapové podklady IPR
<http://www.iprpraha.cz/cs/vydej-a-prijem>

Geoportál ČÚZK
<http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>

Archivní mapy ČÚZK
<http://archivnimapy.cuzk.cz/>

Geoportál hl.m. Prahy
http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapove-aplikace#.Ut_qvbRNxaR

Mapová sbírka Historického ústavu Akademie věd ČR
<http://www.hiu.cas.cz/cs/mapova-sbirka/historicky-atlas-mest-cr/mesta/praha-kralovske-vinohrady.ep/>